

Вінницький фінансово-економічний університет

Регіональна бізнес-економіка та управління
Науковий виробничо-
практичний журнал

№ 2(62),
Червень, 2019 рік

Зміст

ВСТУП.....	2
------------	---

Теорія та механізм регулювання регіональної економіки

Боковець В.В., Гарафонова О.І., Яковишина Н.А. Проблеми медіапростору України та процеси управління його комерціалізацією.....	3
Бондарчук Л.В., Андрущенко Н.О. Система управління підприємством за умови консультаційних засобів управлінських рішень.....	10
Громова О.Є., Горпинюк Ю.Ю., Романова Д.М. Ефективність інтернет-технологій у маркетинговій діяльності сучасного підприємства.....	17

Форми організації бізнесу, менеджменту і виробництва

Громова О.Є., Шипка К.О., Збавитель А.І. Менеджмент в портах України.....	28
Луцяк В.В., Семчук І.А. Визначення моделі реакції ринку біопалива на рівень розвитку стандартів якості та перспективи її застосування.....	34
Москвічова О.С., Шпатар А.С. Теоретичні аспекти побудови оптимальної організаційної структури управління підприємством.....	41
Осіпова Л.В., Козачун К.І. Проблема формування ефективної боргової політики в умовах зростання державного боргу.....	50

Бізнес-економіка, фінанси, облік і аудит

Гевчук А.В., Білоконний П.Г. Правопорушення в обліку розрахункових операцій та матеріальна відповідальність посадових осіб.....	59
Крисак А.О., Мусієнко О.Л. Малі підприємства в Україні: проблеми та перспективи.....	68
Поліщук Н.В., Погомій К.В. Розвиток інноваційної діяльності підприємств АПК.....	76
Сахно А.А., Трохимчук О.В., Дудник В.М. Фінансовий менеджмент як система управління підприємством.....	83

Управління бізнесом і соціальним прогресом у регіоні

Мартінова Л.Б., Маршук Л.М. Міжнародний досвід наповнення місцевих бюджетів та можливості його впровадження в Україні.....	91
Паламаренко Я.В., Волошенюк Н.Н., Лукомська Я.І. Переваги та недоліки фінансового планування на аграрних підприємствах України.....	98
Сахно А.А., Ліховіцька М.В., Черната А.Р. Формування пріоритетів розвитку у птахопродуктовому підкомплексі АПК України.....	104
Юрчик І.Б. Особливості розвитку соціальної сфери в умовах євроінтеграції.....	111
Реферати наукових статей журналу.....	117
До відома авторів.....	123

Паламаренко Я.В.,
кандидат економічних наук, старший викладач
Вінницького національного аграрного університету
Волошенко Н.Н., Лукомська Я.І.,
магістри Вінницького національного аграрного університету

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

У статті досліджено фінансове планування, яке може стати тією альтернативою, що сприятиме економічному зростанню та відносній захищеності підприємств. Становлення нових та послідовна зміна економічних і соціальних відносин в Україні відбиваються на формуванні фінансової системи та відповідних методів управління фінансами. Сутність фінансового планування та механізм фінансового планування вимагають подальшого розвитку, дослідження теоретичної бази та практичного досвіду з метою приведення їх у відповідність із сьогоднішніми вимогами та умовами. Розглянуто суть фінансового планування підприємств аграрної сфери. Проаналізовано переваги та недоліки формування фінансового планування сільськогосподарських підприємств. Розглянуто особливості формування фінансових ресурсів у світовій практиці і запропоновано ряд фінансових інструментів, які можуть використовувати сільськогосподарські підприємства України. Проаналізовано основні сфери, де необхідно застосовувати фінансове планування і запропоновано багаторівневу структуру фінансування аграрних підприємств України.

Ключові слова: фінанси, ресурси, джерела, фінансові інструменти, фінансові плани, економічне планування, система.

In the article the necessity of financial planning can become the alternative that will promote economic growth and relative security companies. Formation and succession of new economic and social relations in Ukraine are reflected in the formation of the financial system and appropriate methods of financial management. Financial planning may be that economic growth and relative growth enterprise security. The essence of financial planning and financial planning mechanism requires further development, research theoretical framework and practical experience in order to bring them in line with today's requirements and conditions. The essence of financial planning of enterprises of agrarian sphere is considered. The advantages and disadvantages of forming financial planning of agricultural enterprises are analyzed. The peculiarities of the formation of financial resources in world practice are considered and a number of financial instruments are proposed that agricultural enterprises of Ukraine may use. The main areas where financial planning should be applied and the multi-level financing structure of agrarian enterprises of Ukraine proposed are analyzed. . In the process of developing financial plans of an enterprise, it is recommended to adhere to interactivity, continuity, scenario approach, as well as to provide mechanisms for assessing the reality of financial plans, their synchronization between departments and the use of technological cards for performers and the completion time for the formation of individual budgets. Strategic financial plans are appropriate to use national programs of development of agrarian sector of economy the period up to 2020. Importance of indirect financial

support agricultural enterprises through the establishment of a preferential tax system, and insurance.

Key words: *Finance, resources, sources, financial instruments, financial plans, economic planning, system.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Фінансове планування є необхідним елементом управління економікою. Сьогодні більшість підприємств не мають чіткої методики фінансового планування і тому не можуть якісно планувати, контролювати й управляти фінансовими ресурсами навіть потягом короткотермінового періоду, що призводить до фінансових проблем та збільшує ризик банкрутства. Для економічного прогнозу слугує основою фінансовий план підприємства, бюджетного контролю, координує збутову, виробничу та закупівельну діяльність підприємства. Якщо фінанси охоплюють усі аспекти діяльності підприємств, то фінансове планування виражає їх у відповідних фінансових показниках, що використовуються в управлінні. Без фінансового планування неможливо досягти рівня управління економікою, що забезпечить підприємству підвищення ефективності, успіх на ринку, розширення матеріальної бази, успішне вирішення соціальних питань і матеріального стимулювання працівників. У сучасних умовах господарювання кожне підприємство керується принципами самоокупності та самофінансування. Обґрунтованість управлінських рішень щодо формування фінансових планів та підвищення ефективності використання фінансових ресурсів стає все більш актуальною проблемою.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Фінансове планування на підприємствах розглядається в працях таких вчених фінансистів, як: Т.І. Васюник, А. Павлова, Т. Григораш, Я. Губенко, К. Панич, М. Дмитришин, Н. Матвеева, П. Первухін, К. Мельничук, О. Непочатенко, С. Рекрут, О. Силка, В. Шелудько та інші. Їх роботи присвячені дослідженню змісту фінансового планування. Дослідження показали, що з кожним роком фінансове планування застосовують все більше підприємств, так як зрозуміли, що від планів залежить фінансова діяльність підприємства. Тому, фінансове планування, а саме переваги та недоліки, які виникають на аграрних підприємствах, потребують подальших досліджень.

Формулювання мети статті. Метою роботи є дослідження переваг та недоліків фінансового планування сільськогосподарських підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансова політика агропідприємств являє собою цілеспрямоване застосування фінансів для вирішення довготермінових цілей та короткотермінових завдань, визначених статутними вимогами. В умовах нестабільного економічного середовища, багато підприємств вимушені турбуватися про своє виживання. Це відображається в розв'язанні поточних фінансових проблем у формі реакції на невизначені макроекономічні дії владних структур. У сучасних умовах не можна просто порівнювати вітчизняний і зарубіжний досвід у розробці фінансових планів. Вітчизняний досвід перебуває на початковій стадії розвитку, тому відсутні статистичні ряди показників для проведення глибоких розробок у цій галузі фінансової науки [7].

В сучасних економічних умовах одним з найважливіших завдань сільськогосподарських підприємств є розроблення усвідомленої фінансової політики, хоча ще кілька років тому цьому питанню не приділялося належної уваги. Підприємства прагнули залучити будь-які кошти, часто без необхідного аналізу наслідків подібних кроків. У зв'язку з цим особливої уваги потребує вивчення сутності фінансових ресурсів.

Фінансове планування нині в Україні стримується з різних причин: високий рівень невизначеності на ринку, пов'язаний з тривалими глобальними змінами в усіх сферах суспільного життя; брак ефективної нормативно-правової бази у сфері фінансового планування на рівні підприємств; обмеженість фінансових можливостей більшості підприємств для залучення висококваліфікованих спеціалістів, здатних виконувати складні фінансові розрахунки [3].

Динамізм ринкового середовища потребує використання сільськогосподарськими підприємствами сучасної системи фінансового планування. Зважаючи на реалії функціонування сільськогосподарських товаровиробників є усі підстави стверджувати про незадовільний стан управління на усіх етапах фінансового забезпечення та використання фінансових ресурсів. Зокрема, підприємства недостатньою мірою використовують планування та прогнозування, організація процесів відбувається стихійно – без наукового методологічного підходу, контроль обмежується нормативно-необхідними процедурами, а регулювання носить лише організаційний характер.

Фінансове планування дає змогу підприємству визначити: розмір грошових коштів, що їх може отримати підприємство у своє розпорядження; джерела надходження коштів; відповідність фінансових ресурсів обсягу операційної та інвестиційної діяльності; частина коштів, яка має бути переказана в бюджет, банківські та інші фінансово-кредитні установи; напрями розподілу та використання прибутку на підприємстві; міру забезпеченості реальної збалансованості планових витрат і доходів підприємства на принципах самокупності та самофінансування [2].

У фінансовому плані потреба підприємства у фінансових ресурсах формується на основі запланованих обсягів основного, допоміжного та обслуговуючого виробництва, обсягів інвестування в необоротні активи, обсягів фінансових витрат та грошових надходжень із різних джерел. Оскільки сільськогосподарське виробництво є винятковою сферою діяльності з точки зору тривалості операційного циклу, періодичного вкладання коштів і тривалого розриву з моментом реалізації виробленої продукції, то планування потреби в капіталі має здійснюватись за особливою схемою.

Однак багато українських економістів все ж таки намагаються різними шляхами підійти до проблеми корпоративного фінансового планування. Тому розрив між вітчизняними й зарубіжними авторами буде поступово скорочуватися. Слід також відзначити, що механічне впровадження зарубіжного досвіду на практику підприємств України неприйнятне.

Основна відмінність зарубіжного досвіду полягає у ширшій інтерпретації терміну «планування». Під ним розуміють напрямок діяльності корпорації, пов'язаний із прогнозуванням і бюджетуванням капіталу, доходів і витрат (складання бюджетів-кошторисів). Причому прогнозування здійснюється на більш тривалий, ніж; у нашій країні період – 3-5 років [5].

Потреба орієнтації в поточній ринковій обстановці, у визначенні свого місця в конкурентному середовищі, прагнення передбачити майбутнє зумовлюють необхідність планування кожної підприємницької структури адекватного стану ринкового господарства. Функція планування в системі управління підприємством є однією з головних, центральних функцій, що визначає кінцеві результати виробничо-збутової, економічної, фінансової й інвестиційної діяльності [7].

Досвід як зарубіжних фірм, так і українських підприємницьких структур свідчить, що в умовах ринку недооцінка планування, в тому числі фінансового, ігнорування його призводять до значних, нічим не виправданих економічних втрат, і в кінцевому рахунку – до банкрутства.

Для українських підприємницьких структур можна відокремити декілька сфер, де є відчутна потреба в застосуванні фінансового планування (табл.1).

Таблиця 1

Основні сфери, де необхідно застосовувати фінансове планування [1-4]

№	Сфера діяльності	Характеристика
1	новостворені підприємства	Активні процеси розвитку підприємництва призводять до створення нових організацій та підприємств, посилення конкуренції між ними, банкрутства і закриття багатьох з них. Діяльність новостворених підприємницьких структур неможлива без наукового обґрунтування плану дій, яким є бізнес-план
2	підприємницькі структури, які здійснюють реструктуризацію та диверсифікацію виробництва	В умовах зростаючої конкуренції більшість підприємницьких структур вимушені постійно дбати про вдосконалення продукції, освоєння випуску новітніх конкурентноспроможних товарів і послуг, що призводить до значних структурних зрушень у виробництві.
3	сфера державних підприємств	де функція планування є традиційною. Однак традиційний характер планування не передбачає власних цілей розвитку, аналізу і прогнозування стану економіки в залежності від змін у внутрішньому та зовнішньому середовищах, тому в умовах ринку державним підприємствам необхідно наново виробляти досвід планування діяльності
4	підприємства з частиною іноземних інвестицій в статутному фонді	Іноземні партнери, вкладаючи певні кошти в підприємницьку діяльність, прагнуть мати гарантії їх повернення, відповідного доходу з врахуванням орієнтовного часу його отримання, забезпечення найменшого господарського ризику

Крім того, в залежності від частки майна в статутному фонді, вони можуть брати безпосередню участь в управлінні підприємством, прийнятті управлінських рішень. Безумовно, кожне підприємство бажає використовувати досконале фінансове планування, проте в сучасних умовах присутні стримуючі фактори, що обмежують його використання на підприємствах.

Існують ряд проблем, які стоять перед організаціями, які планують свою фінансову діяльність: нереальність планів, яка викликається необґрунтованими плановими даними по збуту, планової частці грошових коштів у розрахунках, заниженими термінами погашення дебіторської заборгованості, роздутими потребами у фінансуванні; функціональна роз'єднаність підрозділів, що беруть участь в складанні фінансових планів; низька оперативність, тобто відсутність чіткої системи підготовки і передачі планової інформації з

відділу у відділ; не завжди прозорість планів для керівництва, внаслідок відсутності чітких внутрішніх стандартів формування фінансових планів.

Для подолання проблем та мінімізації ризиків у фінансовій діяльності підприємства необхідно розробляти стратегії. На наше особисте переконання, саме стратегічні загальнодержавні плани розвитку аграрного сектору економіки повинні бути основою для розробки стратегічних фінансових планів розвитку сільськогосподарських підприємств. Стратегія розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року передбачає впровадження певних заходів забезпечення вітчизняної пропозиції сільськогосподарської продукції та продовольства відповідно до внутрішніх потреб та вимог продовольчої безпеки [1]:

- підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва та зростання ринкової адаптивності агровиробників;
- зростання фінансово-економічної результативності діяльності підприємств сільськогосподарського виробництва;
- збільшення соціального внеску агровиробництва;
- припинення деградації ґрунтів та забезпечення заходів із відтворення, охорони та підвищення родючості ґрунтів тощо.

Крім того, важливим залишається питання врахування непрямої державної фінансової підтримки діяльності сільськогосподарських підприємств при здійсненні фінансового планування за рахунок пільгових режимів оподаткування, страхування та кредитування.

Та незважаючи на це практика господарювання свідчить, що фінансове планування створює для підприємств України важливі переваги [2]:

- забезпечує економічний підхід до використання всіх типів ресурсів;
- забезпечує контроль витрат залежно від конкретної цілі;
- дає змогу зменшити витрати за рахунок децентралізації рішень;
- дає змогу прогнозувати надходження й використання грошей;
- дає змогу заздалегідь визначити забезпечення фінансування;
- підвищує імідж підприємства перед фінансовими організаціями;
- дає змогу формулювати й виконувати дії, які поліпшують стан підприємства загалом;
- змушує детально аналізувати всі сторони діяльності підприємства;
- є засобом кількісної оцінки досягнення цілей підприємства;
- є засобом виявлення відхилень в діяльності, пов'язаній з виконанням планів.
- чітко визначає місце, важливість і вартість кожної структурної ланки;
- забезпечує координацію діяльності всіх підрозділів, спрямованої на досягнення кінцевих результатів;
- створює умови для децентралізації відповідальності; – підвищує гнучкість за рахунок розподілу обов'язків.
- створює підстави для контролю за грошовими ресурсами та інвестиціями;
- підвищує загальну ефективність діяльності підприємства.

Варто зазначити, що позитивні риси фінансового планування сільськогосподарського підприємства можуть бути й недосяжними, тому що це залежить від способів їхнього застосування.

Можна подати комплексний підхід до оптимізації структури фінансування аграрних

підприємств, який передбачає обґрунтування умов забезпечення останніх власними, позиковими та залученими джерелами (рис.1).

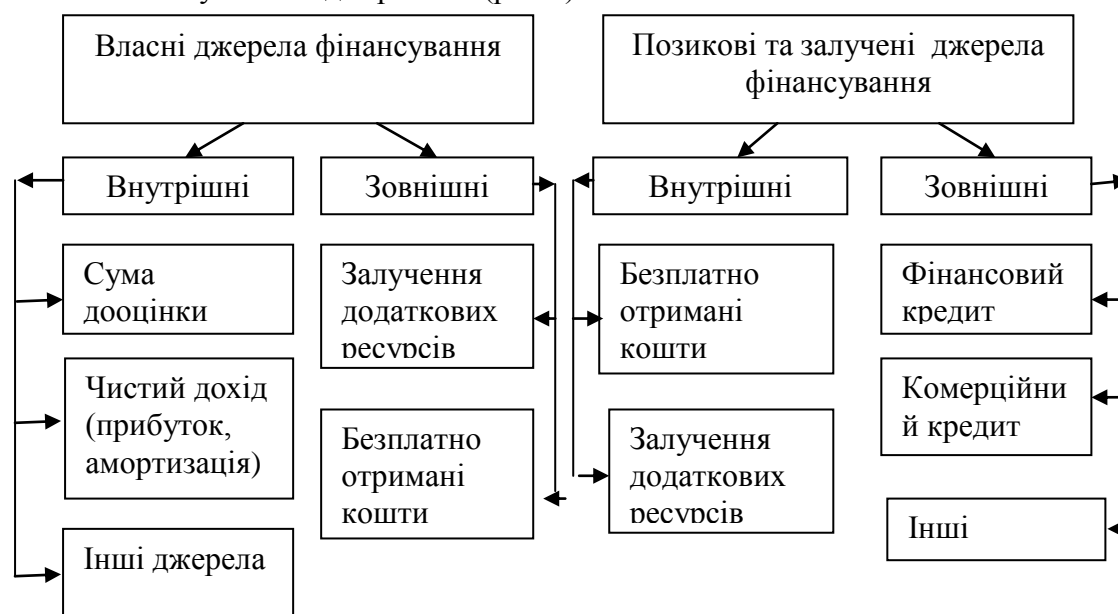

Рис. 1. Багаторівнева структура фінансування аграрних підприємств [4-7]

На рисунку видно, що модель структури фінансування в умовах динамічного середовища визначає джерела ефективного залучення фінансових ресурсів аграрних підприємств. Але, визначаючи переваги того чи іншого джерела фінансування аграрних підприємств, акцент дослідження необхідно зміщувати у бік існуючого дисбалансу між виробничої, інвестиційної та фінансової діяльності, що провокує розбалансованість процесу щодо створення нових ресурсів – майнових активів (власних компетенцій), які в ідеалі неможливо копіювати конкурентам. При цьому на початковому етапі дії фінансового потенціалу суб'єкта аграрного спрямування мають використовуватися параметри внутрішньогосподарського середовища – вихід продукції: що робити, з якими показниками якості, з якими витратами, для кого, у які терміни, за якою ціною; рівень забезпечення техніко-технологічним устаткуванням та обладнанням, організації виробництва, праці й управління.

Висновки. Досвід країн з розвинутою ринковою економікою засвідчує, що розвиток аграрного сектору економіки є одним з основних чинників стабілізації соціально-економічних відносин як у регіонах, так і в країні загалом. Відповідно до вимог стандартів ЄС, пріоритетним напрямом розвитку України має стати підвищення ефективності діяльності агропромислового комплексу національної економіки як одного з головних постачальників продукції на світовому ринку продовольства. Можливість складання стратегічних фінансових планів для сільськогосподарських підприємств, які враховують напрями розвитку аграрного сектору економіки та непрямую державну фінансову підтримку, є необхідною умовою в сучасній економічній ситуації та інтеграції України у світову економічну систему, а також подолання кризових явищ і забезпечення населення України необхідними і доступними за ціною продуктами харчування.

Список використаних джерел та літератури:

1. Васюник Т.І. Роль фінансових ресурсів у відтворенні основного капіталу / Т.І. Васюник // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. – 2017. – Вип. 23(1). – С. 47–50.
2. Григораш Т.Ф. Формування джерел фінансових ресурсів підприємства та управління ними / Т.Ф. Григораш, Я.Я. Губенко, К.В. Панич // Молодий вчений. – 2014. – № 11(14). – С. 54–56.
3. Дмитришин М.В. Формування системи ефективного управління фінансовими ресурсами підприємства / М.В. Дмитришин, М.М. Данилишин // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2015. – Вип. 11(2). – С. 131–138.
4. Матвеева Н.В. Напрями підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємств / Н.В. Матвеева, П.К. Первухін // Наука й економіка. – 2016. – Вип. 2. – С. 17-21.
5. Непочатенко О.О. Фінанси підприємств.: навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2013. – 504 с.
6. Рекрут С.В. Оптимізація та ефективність використання фінансових ресурсів у процесі інноваційної діяльності / С.В. Рекрут // Формування ринкових відносин в Україні. – 2013. – № 7/8. – С. 72-75.
7. Фінансовий менеджмент: Підручник. – 2-ге вид., стер. Затверджено МОН / Шелудько В.М. – К., 2013. – 375 с.

УДК 338.12:636.5

Сахно А.А.,

доктор економічних наук, професор кафедри фінансів
Вінницького фінансово-економічного університету

Ліховіцька М.В., Черната А.Р.,

студенти Вінницького фінансово-економічного університету

ФОРМУВАННЯ ПРІОРИТЕТІВ РОЗВИТКУ У ПТАХОПРОДУКТОВОМУ ПІДКОМПЛЕКСІ АПК УКРАЇНИ

У статті розглянуто пріоритетні напрямки розвитку птахопродуктового підкомплексу АПК України. Досліджено стан тваринництва у господарствах України, співвідношення категорій господарств за поголів'ям птиці, структуру та динаміку виробництва м'яса. На основі аналізу зовнішніх та внутрішніх факторів впливу встановлено точки зростання виробництва м'яса птиці та яєць. Виявлено, що головними принципами розвитку є: створення сприятливих умов для інтеграції галузей у світовий економічний простір; зростання соціально-економічного добробуту суспільства; формування науково обґрунтованої та соціально-орієнтованої інноваційної моделі структурної модернізації. Визначені пріоритетні напрямки розвитку птахопродуктового підкомплексу АПК: відтворення виробничо-господарських, економічних і фінансових зв'язків, створення міцної кормової бази, зниження енергомісткості, використання науково-обґрунтованих методів управління та стратегічного планування, інтеграція, розвиток експортної діяльності.

Ключові слова: *розвиток, виробництво, птахопродуктовий підкомплекс, птахівництво, інновації, стратегія.*